

RIGSBUDSMANDEN I GRØNLAND

Samtlige ministerier mv.

Dato: 29. januar 2014
J.nr.: 323-0001

Indberetning fra rigsombudsmanden i Grønland

Indhold:

- Politisk uro i kølvandet på kontroversiel udpegelse af særlig rådgiver
- Ny landsstyremedlem for fiskeri, fangst og landbrug
- Tidl. landsstyreformand Hans Enoksen udtræder af Siumut og danner nyt parti
- Demokraternes formand træder tilbage efter kritik
- AirGreenland-fly havarerer ved Ilulissat

Politisk uro om udnævnelse af særlig rådgiver

I en pressemeddelelse fra Selvstyret 2. januar meddeltes det, at landsstyremedlemmet for fiskeri, fangst og landbrug havde ansat Tom Ostermann som særlig rådgiver. Ansættelsen begrundedes i pressemeddelelsen med den politiuddannede Tom Ostermanns store indsigt i og erfaring med fiskeriområdet.

Der er ikke tradition i Grønland for ansættelse af politiske rådgivere, og pressemeddelelsen var derfor vedhæftet et cirkulære af 1. januar 2014 om særlige rådgiveres virke og ansættelsesforhold. Det fremgik heraf, at rådgiveren bl.a. ville have til opgave at deltage i interne partimøder.

Meddelelsen gav anledning til betydelig politisk uro, idet den nyudnævnte rådgiver er landsstyreformand Aleqa Hammonds samlever. Samme dag meddelte tidligere landsstyreformand Hans Enoksen, at han forlod Siumut, dels i protest mod den aktuelle sag, dels på grund af uenighed med den førte fiskeripolitik. Flere andre fremtrædende

Rigsombudsmanden i Grønland
Indaleeqqap Aqqutaa 3
Postboks 1030
3900 Nuuk

Kalaallit Nunaanni Rigsombudsmandi
Telefon: (+299) 32 10 01
Telefax: (+299) 32 41 71
E-mail: riomgr@gl.stm.dk
www.rigsombudsmanden.gl

medlemmer af Siumut, herunder landstingsformand Lars-Emil Johansen og MF Doris Jakobsen fandt ansættelsen uklog, og var hermed på linie med oppositionen.

Koalitionspartiet Atassut udtrykte i et åbent brev til Siumut bekymring for situationen. Man hæftede sig ved, at Hans Enoksen angav utilfredshed med linien i fiskeripolitikken som én af årsagerne til sin udtræden af Siumut. Derfor opfordrede Atassut til at man overvejede, om landsstyremedlem for fiskeri Karl Lyberth var rette mand på posten. I det åbne brev henvistes der endvidere til et tidligere brev af ultimo september, hvor Atassut opfordrede landsstyret til at sikre ro og stabilitet efter den lange række af personsager, og man opfordrede atter til ro i det politiske liv.

Efter et hovedbestyrelsesmøde i Siumut blev udkommet af sagen, at landsstyremedlemmet for fiskeri, fangst og landbrug, Karl Lyberth, på et pressemøde 6. januar påtog sig hele ansvaret for ansættelsen. Han valgte derfor at træde tilbage, dels fordi ansættelsen af særlig rådgiver var sket uden forudgående godkendelse fra Siumuts hovedbestyrelse, og dels som konsekvens af, at han på grund af forkerte oplyste tal havde videreformidlet forkerte oplysninger til landstinget i forbindelse med fastlæggelse af kvoter for hellefisk i 2014 for fartøjer over seks meter. På samme pressemøde oplyste landsstyreformanden, at hun intet havde haft at gøre med Tom Ostermanns ansættelse og ikke havde noget ansvar i den forbindelse. Under alle omstændigheder var denne sag nu fortid, idet særlige rådgiveres ansættelsesforhold ophører, når landsstyremedlemmet fratræder.

Karl Lyberth fortsætter som menigt medlem af landstinget og som næstformand i Siumut.

Nyt landsstyremedlem for fiskeri og ny parlamentarisk situation

På en ekstraordinær landstingssamling 27. januar blev Finn Karlsen, Siumut, valgt som nyt landsstyremedlem for fiskeri, fangst og landbrug.

Den 61-årige Finn Karlsen har tidligere – under landsstyret Hans Enoksen II 2005-09 – beklædt posten som landsstyremedlem for området.

Finn Karlsen indledte sin politiske karriere som medlem af Atassut, og han var formand for dette parti i en årrække. I 2010 skiftede han til Siumut. Han har været medlem af landstinget siden 1995 og blev ved landstingsvalget den 12. marts 2013 genvalgt som medlem af Inatsisartut.

Efter Hans Enoksens udtræden af Siumut råder landsstyrekoalitionen Siumut og Atassut nu over 16 af landstingets 31 mandater (14+2). I november 2013 indgik oppositionspartiet Demokraterne et teknisk samarbejde med Siumut for den resterende del af valgperioden. Umiddelbart forud for den ekstraordinære landstingssamling meddelte Siumut imidlertid, at man opsagde samarbejdet. Det tekniske samarbejde gav anledning til nogen undren og kritik, også fra Demokraternes egne rækker, da det blev indgået. Demokraternes landstingsgruppe fastholdt imidlertid ved samarbejdets start, at man var motiveret af ønsket om at arbejde så bredt som muligt, og at det tekniske samarbejde ville give partiet bedre mulighed for konstruktivt at medvirke til bredere forlig. Som konsekvens af det opsagte samarbejde har Demokraterne nu mistet alle udvalgsposter. IA har dog tilbudt partiet den ene af sine pladser i Erhvervsudvalget, hvilket tilbud partiet har modtaget.

Den ekstraordinære landstingssamling var i øvrigt præget af nogen dramatik. Før landstingsmødets start demonstrerede ca 150 borgere under parolen ”Krav om nyt valg”. Initiativtagerne til demonstrationen afleverede 1.608 underskrifter til landsstyreformanden med krav om nyvalg, da optøget nåede landstingsalen. Forud for valget af nyt landsstyremedlem udspandt der sig en flere timer lang debat, hvor især IA markerede sig med en skarp kritik af landsstyrets, og især landsstyreformandens, regeringsførelse. På baggrund af denne kritik fremsattes en mistillidsdagsorden efter landstingets forretningsordens § 52. Mødet blev herefter afbrudt i 30 minutter, hvorefter S og A i fællesskab fremsatte en afværgedagsorden med følgende ordlyd:

”Inatsisartutmedlemmerne konstaterer med beklagelse at en mindretal i Inatsisartut, bestående af Inuit Ataatigiit på en meget groft og uansvarligt måde tilsidesætter demokratiet ved at fremsætte en mistillidsdagsorden med henblik på at skade Naalakkersuisutformandens troværdighed. Inatsisartut skal henvise til Landstingslov nr 6 af 13. maj 1993 om landsstyremedlemmers ansvarlighed, og skal understrege at formanden

for Naalakkersuisut fuldt ud arbejder under loven, derfor har Inatsisartut tillid til formanden for Naalakkersuisut.” Denne afværgedagsorden blev vedtaget med koalitionen stemmer, hvorefter mødet blev genoptaget, og det ny landsstyremedlem kunne udpeges.

Fiskerilov udsat

Kort tid efter Karl Lyberths tilbagetræden som landsstyremedlem for fiskeri meddelte landsstyret, at man agtede at udsætte behandlingen af en ny fiskerilov. Lovforslaget skulle efter planen have været til behandling på landstingets forårssamling, som indledes 18. marts 2014.

Fiskeriets forhold var et hovedemne under valgkampen, hvor Siumut var stærkt kritisk overfor IAs håndtering af sagskomplekset. En omstrukturering af rammebetingelserne for Grønlands vigtigste eksporterhverv har derfor været højt prioriteret af landsstyret. På baggrund af en række stærkt kritiske høringssvar fra fisker- og fangerorganisationen KNAPK, Grønlands Arbejdsgiverforening og lønmodtagerorganisationen SIK, som samstemmende peger på en lang række negative økonomiske og samfundsmæssige konsekvenser af lovforslaget, har landsstyret imidlertid valgt at udsætte behandlingen til efteråret.

Nyt parti under dannelse

Tidligere landsstyreformand Hans Enoksen har meddelt, at han agter at danne et nyt parti, Partii Naleraq – 'Pejlemærket'. Enoksen har oplyst, at partiet vil have fokus på fiskeri, fangst, landbrug og bygdernes og yderområdernes vilkår på boliger og på det sociale område. Politiske kommentatorer i Grønland spår det kommende parti pæne chancer ved et valg, idet det vurderes, at Enoksen – som fik næstflest personlige stemmer i Siumut ved sidste valg – vil kunne trække stemmer nok til to-tre mandater. Det vurderes, at Enoksen især vil kunne samle stemmer i Nordgrønland.

Et nyt parti skal senest 5 uger før et valgs afholdelse anmeldes for valgnævnet af et antal vælgere, der svarer til mindst 1/31 af samtlige gyldige stemmer ved sidst afholdte landstingsvalg. Hans Enoksen skal således samle mindst 964 underskrifter.

Uro i partiet Demokraterne: formanden træder tilbage

Formanden for Demokraterne, tidl. landsstyremedlem Jens B. Frederiksen, kom ud i et hårdt politisk stormvejr efter meddelelse om, at han var blevet ansat som executive vice president i selskabet True North Gems Greenland. Selskabet har søgt om udvindingstilladelse af rubiner ved Qeqertarsuatsiaat syd for Nuuk. Kritikken af ansættelsen gik dels på, at der skulle være tale om en politisk ansættelse, hvor igennem en væsentlig aktør i mineralbranchen skulle kunne købe sig indflydelse på den politiske proces, og dels på, at der var tale om en kammeratansættelse, fordi direktøren for selskabet er tidligere medlem af Demokraternes hovedbestyrelse.

Partiformandens disposition gav anledning til såvel intern som ekstern kritik. Efter godt en uge i stiv modvind meddelte Jens B. Frederiksen på et pressemøde, at han valgte at trække sig fra landstinget og fra sin post som formand i Demokraterne. Han var stadig af den opfattelse, at hans ny job ikke udgjorde en hindring for hans politiske virke, men det stod efter den voldsomme kritik klart for ham, at han fremover ikke ville kunne udtale sig i nogen som helst råstofspørgsmål, uden at der ville blive rejst spørgsmål om hans habilitet. Derfor ønskede han ikke at fortsætte.

Jens B. Frederiksens efterfølger som formand for Demokraterne vil blive valgt på en ekstraordinær generalforsamling i Nuuk 15. marts. Frederiksens plads i Inatsisartut bliver overtaget af Michael Rosing, mens det forlyder, at landstingsmedlem Anda Uldum er kandidat til formandsposten.

”Til gavn for Grønland”

Rapporten ”Til gavn for Grønland”, som er udarbejdet af det dansk-grønlandske Udvalg for samfundsgavnlig udnyttelse af Grønlands naturressourcer, blev 25. januar præsenteret ved et arrangement på Grønlands universitet Ilimmarfik. Der var stor interesse blandt de ca 200 fremmødte tilhørere for rapportens konklusioner, og arrangementet forløb i en meget positiv og konstruktiv stemning. Landsstyremedlem for råstoffer, Jens-Erik Kirkegaard, deltog i en paneldebat ved arrangementet sammen med oppositionslederen, Kuupik Kleist, og repræsentanter for Grønlands Arbejdsgiverforening, lønmodtagerorganisationen SIK,

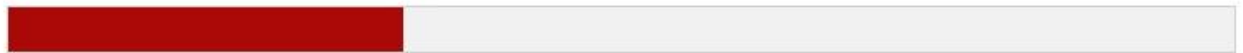
miljøorganisationen Avataq og Transparency Greenland. Landsstyremedlemmet fandt, at rapporten var 'et godt indspark', og at dens konklusioner ville kunne indgå i de videre overvejelser på linie med andre studier. Han fandt dog, at rapporten tegnede et for dystert billede af mulighederne og pegede på den store interesse i udlandet for Grønland som mineland.

Landsstyreformand Aleqa Hammond var ikke til stede ved arrangementet, og hun har heller ikke ønsket at kommentere rapporten, under henvisning til, at hun endnu ikke har haft stunder til at nærlæse den.

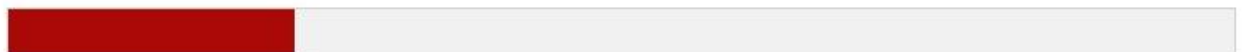
I forbindelse med omtale af rapporten og dens konklusioner har avisen Sermitsiaq haft en læserpoll, hvor læserne blev spurgt om deres opfattelse af Grønlands muligheder for selvstændighed. Besvarelsene fordelte sig ved udgangen af januar måned som følger:

Er Grønland løsrevet helt fra Danmark om 25 år? / Kalaallit Nunaat ukiut 25-t qaangiuppata namminiilivissimassava?

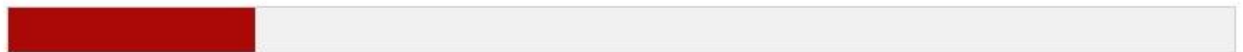
Nej / Naagga (651 stemmer) 32.12%

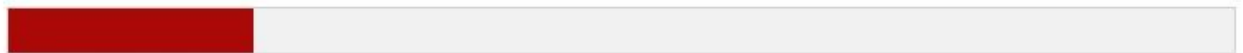
Nej, der vil gå mindst 50 år / Naamik ukiut 50-it sinnerlugit qaangiuppata Kalaallit Nunaat aatsaat namminiilivilissaaq (472 stemmer) 23.29%

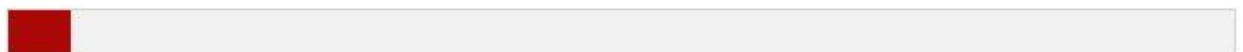
Ja / Aap (407 stemmer) 20.08%

Nej, det vil aldrig ske / Namminersulivittoqarnaviangilaq (405 stemmer) 19.98%

Ved ikke / Nnaluara (92 stemmer) 5%

Antal stemmer: 2,027 [Tilbage til poll](#)

Flyhavari i Ilulissat

Et passagerfly af typen Dash 8-fly på vej fra Kangerlussuaq til Ilulissat kørte af banen under landing i Ilulissat 29. januar. Der var 12 passagerer og 3 besætningsmedlemmer om bord. Der var ingen alvorligt tilskadekomne, men 4 personer blev kørt på skadestuen efter hændelsen. Vinden var på ulykkestidspunktet 12-17 m/s, temp. -2 grader. Landingsbanen er 845 m lang og 30 m bred, og flyet endte 150 m fra banen og 12-15m ude fra sidelinien. I forbindelse med hændelsen blev beredskabet omgående aktiveret, og alt fungerede upåklageligt. Havarikommissionen indleder snarest muligt undersøgelser af ulykken. Flere passagerer har overfor pressen tilkendegivet, at de følte, at AirGreenland havde taget godt vare på dem under forløbet. Der havde ikke været panik under den voldsomme landing på grund af personalets professionelle optræden, og der havde været en god debriefing.

(Foto: Ilulissat Foto via Sermitsiaq.ag)

Med venlig hilsen

Mikaela Engell

